



JAUNŲJŲ GYDYTOJŲ ASOCIACIJA

Eivenių g. 2, LT-50009, Kaunas
Tel. + 370 671 33 323 | prezidentas@jauniejiigydytojai.lt | www.jauniejiigydytojai.lt

LR Seimo Sveikatos reikalų komitetui

REKOMENDACIJOS

2023 02 01
Kaunas

Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) išpuolius prieš sveikatos priežiūros specialistus apibrėžia kaip „bet kokią žodinį ar fizinį smurtą, trukdymą ar grasinimą smurtu, kuris trukdo gydymo ir (arba) prevencinių sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui, galimybei jomis naudotis ir jas teikti ekstremalių situacijų metu“. 2022 metų PSO duomenimis nuo 8 iki 38 proc. visų sveikatos priežiūros specialistų tam tikru karjeros laikotarpiu patiria fizinį smurtą, o dar didesnė dalis grasinimus arba žodinę agresiją. Pastebėta, kad dažniausiai prieš sveikatos priežiūros specialistus smurtauja pacientai, jų artimieji bei kiti įstaigoje nedirbantys žmonės¹. COVID-19 pandemijos laikotarpiu smurto prieš sveikatos priežiūros specialistus mastai išaugo, o tai padidino patiriamą profesinį stresą ir pavojų fizinei bei psichinei sveikatai².

Jaunųjų gydytojų asociacija (JGA) reaguoja į smurto prieš medikus situaciją Lietuvoje ir teikia galimus šios problemos sprendimo būdus:

- 1. Apsaugos priemonių užtikrinimas asmens sveikatos priežiūros įstaigose (ASPI).** Reikalingi poįstatyminių aktų pakeitimai, įpareigojantys darbovietes turėti kvalifikuotas ir aprūpintas apsaugos komandas, ne tik fiziškai apsaugančias, bet ir kuriančias ASPI apsaugos strategijas ir metodus. Kiekvienoje ASPI privaloma užtikrinti pakankamą apsaugos darbuotojų skaičių, jų poreikį apibrėžiant priklausomai nuo ASPI dirbančių darbuotojų, pacientų ir lankytojų skaičiaus bei teikiamų paslaugų pobūdžio. Remiantis literatūros duomenimis nustatyta, kad 70 proc. smurtinių incidentų įvyksta nuo 16 val. iki 8 val., o didesnė smurto rizika tenka skubios pagalbos, psichiatrijos skyriuose dirbantiems darbuotojams³, todėl šiuose skyriuose tikslinga padidinti apsaugos

darbuotojų skaičių bei užtikrinti jų darbą visos paros metu. ASPĮ vidaus tvarkos taisyklėse turi būti numatomos papildomos apsaugos priemonės, tokios kaip pašalinių asmenų patekimo į ASPĮ ribojimas, vaizdo kameros, garso bei skambučių įrašymo sistemos, „pavojaus mygtukai“, leidžiantys greitai iškviešti pagalbą. Be to, reikėtų užtikrinti, kad anksčiau grėsmę kėlę pacientai ligoninių informacinėse sistemose būtų identifikuojami juos pažymint skiriamaisiais simboliais. Visi ASPĮ darbuotojai turi būti supažindinti su įstaigoje esančiomis apsaugos priemonėmis bei apmokyti jomis naudotis.

2. **Gairių sukūrimas ir jų diegimas.** Siekiant paskatinti sveikatos priežiūros specialistus pranešti apie patirto smurto atvejus, svarbu numatyti nuoseklią veiksmų eigą bei supažindinti įstaigų darbuotojus, atkreipiant dėmesį į smurtinio įvykio fiksavimo ir dokumentavimo svarbą. Kiekvienas smurto atvejis turėtų būti registruojamas ir nagrinėjamas pagal ASPĮ vidaus tvarkos taisyklėse patvirtintą tvarką. Smurto prevencijos politikoje turėtų būti aiškiai nurodytos grasinimų ar smurto veiksmų darbo vietoje pasekmės¹.
3. **Konfliktų sprendimo, valdymo ir prevencijos mokymai.** Ugdyti sveikatos priežiūros specialistų netechnines kompetencijas, tokias kaip bendravimas su konfliktiškais asmenimis bei priemonės smurtui deeskaluoti, savigyna nuo smurtinių išpuolių, diegti komandinius daugiaprofesinius mokymo modelius (PSO)². Minėti sveikatos priežiūros specialistų mokymai leistų sumažinti smurtinių įvykių ASPĮ riziką bei pagerinti darbuotojų pasirengimą. Smurto prevencijos mokymai turėtų būti rengiami priimant darbuotojus į darbą, o vėliau - periodiškai (kas metus ar dažniau) kartojami³.
4. **Psichologinė pagalba.** ASPĮ darbuotojui, patyrusiam smurtą, būtina suteikti nemokamą profesionalią psichologinę pagalbą iki 1 mėnesio po smurtinio incidento, kai psichologinė reakcija į stresą yra didžiausia. Jei yra poreikis, psichologinė pagalba taip pat turėtų būti suteikiama ir incidento metu netiesiogiai dalyvavusiems darbuotojams.
5. **Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) pataisos, nustatančios administracinę atsakomybę už viešąsias paslaugas teikiančio asmens garbės ir orumo pažeminimą.** Visi sveikatos priežiūros paslaugas teikiantys darbuotojai, tiesiogiai dirbantys su pacientais, turėtų būti priskiriami valstybės tarnautojams ir nuobaudos už smurtą prieš šiuos asmenis turėtų galioti pagal ANK 507 straipsnį (507 straipsnis. Valstybės politiko, valstybės pareigūno, valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens garbės ir orumo pažeminimas. Valstybės politiko, valstybės pareigūno, valstybės

¹ *Preventing violence against health workers* World Health Organization. World Health Organization. Available at: <https://www.who.int/activities/preventing-violence-against-health-workers> (Accessed: January 29, 2023).

² Kuhlmann, E. *et al.* (2022) "Violence against healthcare workers is a political problem and a public health issue: A call to action," *European Journal of Public Health* [Preprint]. Available at: <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckac180>.

³ Gillespie, I.G.L. *Workplace violence in healthcare settings: Risk factors and ... : Rehabilitation Nursing Journal, LWW.* Available at: https://journals.lww.com/rehabnursingjournal/Abstract/2010/09000/Workplace_Violence_in_Healthcare_Settings_Risk.2.aspx

tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens garbės ir orumo pažeminimas, reiškiamas raštu, žodžiu, gestais, įžeidžiančiu, įžūliu, provokuojančiu ar kitokiu elgesiu, užtraukia baudą nuo penkiasdešimt iki trijų šimtų eurų).

6. **Bendradarbiavimo tarp specialiųjų tarnybų užtikrinimas ir plėtra.** Būtina numatyti ir apibrėžti situacijas, kai sveikatos priežiūros paslaugos turėtų būti teikiamos tik dalyvaujant policijos pareigūnams. Svarbu užtikrinti policijos pajėgų pasiekiamumą dirbant su pacientais, kurie dėl savo būklės gali kelti grėsmę medicinos darbuotojams.

Teikiama el. paštu.

Originalas siunčiamas nebus.

Jaunųjų gydytojų asociacijos prezidentė

Agnė Bubilaitė